stichting taalvorming

Gi-ga-groen!

Taalrondes bij het thema van de Kinderboekenweek 2022

Beste leerkrachten,

In deze lesbrief zijn we er vanuit gegaan dat je al enigszins bekend bent met het houden van taalrondes. Maar ook als dat niet het geval is, kun je deze lessen gewoon uitproberen met je groep. Mocht je meer informatie willen over taalrondes, kijk dan op onze website: www.taalvorming.nl.
Voor scholing, meer inspiratie en ondersteuning met betrekking tot de taalronde of wanneer je liever een gastdocent deze lessen ziet uitvoeren met je groep, neem dan contact met info@taalvorming.nl.

We wensen je veel plezier met de Kinderboekenweek.

Kike Olsder en team Taalvorming

Deze lesbrief kwam tot stand met steun van het Amsterdams Fonds voor de Kunst

Boek: Anansi de spin sterker dan een olifant

Iven Cudogham

Onderbouw, groep 1 en 2

Gaat het boek Anansi de spin over de natuur? Of over slim zijn?
Of over samenwerken? Het gaat over van alles, zoals elk goed boek.
Daarom zitten er ook heel veel onderwerpen in, waar je over kunt werken.
Wij kiezen er hier één uit: dingen die je kunt eten uit de natuur.

Een taalronde over eten uit de natuur

1. Een schaal(tje) met eten dat je in de natuur kunt vinden in het midden van de kring. Gebruik bij voorkeur iets dat je zelf hebt geplukt of gevonden. Wat kan: appel, braam, bosbes, rozebottel, tomaatje, takje munt, paddenstoel, boontje, wortel met klei of zand. Samen met de klas kijken naar wat er ligt.
2. Boek voorlezen. Dan terug naar de eerste bladzijde, die kun je gebruiken als input voor een gesprek met de klas: Anansi ziet heel lekkere bananen hangen, maar hij kan er niet bij. Wie had dat ook een keer, dat je iets lekkers zag buiten, maar je kon er niet bij?
3. Een eigen voorbeeld van jou als leerkracht werkt stimulerend. Vertel over die keer dat je bijvoorbeeld net wel/niet bij een sappige braam kon.
   Stap 1 en 2/3 kunnen ook worden omgewisseld.
4. Wat kan er allemaal aan de orde komen in het gesprek:
   - Welke dingen van het schaaltje heb je wel eens geplukt of gevonden? Hoe ging dat precies?
   - Dingen die je proefde en heel lekker vond/juist niet lekker vond
   - Hoe ging het proeven? Hoe deed je dat?
   - Wie ontdekte iets buiten dat je kunt eten? Jij of iemand anders? Hoe ging dat?
   - Dingen die je nooit mag plukken van je vader/moeder
   - Wie maakte er wel eens een nepsoepje van blaadjes? Hoe deed je dat?
   - Helpen in de tuin
   - In een ander land iets vinden dat je kunt eten: wie heeft er wel eens een banaan aan een boom zien hangen bijvoorbeeld? Of ander fruit?

   Bespreek vooral niet al deze onderwerpen, maar kijk waar de kinderen warm van worden. Laat kinderen in detail vertellen hoe iets ging. Als je denkt dat (bijna) elk kind wel iets weet kan het gesprek ophouden en kan er getekend worden.

5. Tekenen en bijschrijven. Voor dit onderwerp is een blad met twee kaders het handigst: Zie bijgevoegd tekenblad op de volgende bladzijde met een een klein kader om het ding te tekenen wat je vond of at, en een groot kader om te tekenen wat er gebeurde. Je kunt dit A4-blad printen en uitdelen. Organiseer deze werkvorm zoals het in jouw klas kan.
   Er zijn verschillende manieren, bijvoorbeeld:
   - Iedereen tekent tegelijk, de leerkracht schrijft erbij wat het kind vertelt in de ik-vorm. Niet alle kinderen komen aan de beurt bij het bijschrijven. Je kunt later op de dag verder bijschrijven terwijl de kinderen aan het spelen zijn. Bijvoorbeeld aan de rand van de zandbak, dan kun je ze een voor een bij je roepen.
   - Alleen een klein groepje gaat tekenen en de leerkracht schrijft direct erbij. Andere kinderen komen later in de week aan de beurt na een korte opfrisbeurt. Of ze komen bij een volgend onderwerp aan de beurt.
   - De kinderen die zin hebben om te tekenen gaan aan het werk. De leerkracht schrijft erbij wat het kind vertelt in de ik-vorm.
6. Maak er als de tekeningen en de bijgeschreven verhalen klaar zijn een boekje van of hang ze op in een tentoonstelling. Lees ze voor in de klas, en laat de kinderen zo zien dat je wat je meemaakt kunt tekenen, maar dat je ze ook kunt opschrijven en bewaren.

Van het boek *Anansi de spin sterker dan olifant* is ook een filmpje:
De sterkste gemist? Start met kijken op NPO Start

Boek: De boom met het oor

Annet Schaap en Philip Hofman

Middenbouw, groep 3-5

Gaat het boek De boom met het oor over de natuur? Of over een geheim hebben? Of over voordringen en andere wezens in de weg lopen? Het gaat over van alles, zoals elk goed boek. Daarom zitten er ook heel veel onderwerpen in, waar je over kunt werken. Wij kiezen er hier één uit: bomen.

Een taalronde over bomen

1. Boek voorlezen. Dat kan in één keer, maar het kan ook over een paar dagen verspreid worden. Voor de taalronde slaan we het boek open op de eerste bladzijde, waar de boom beschreven staat en lezen we die nog een keer voor.
2. Vertelronde over eigen ervaringen met bomen. Een eigen voorbeeld van jou als leerkracht werkt stimulerend. Vertel over die keer dat je in een boom klom toen je klein was of over een boom waarvan je in de schaduw zat deze zomer.
   Vertel over hoe die boom eruit zag, wat je deed en/of dacht toen je er was.
3. Waar het over kan gaan in de vertelronde:
   - Bomen in de straat/op het schoolplein; dingen die daar gebeurd zijn
   - Een keer dat je iets speciaals deed bij een boom (zoals de jongen in het boek)
   - In bomen klimmen/eruit komen of vallen
   - Een keer dat je in de schaduw zat
   - Spelen met takken
   - Heel grote bomen die je ergens gezien hebt
   - Dieren, die je zag in/bij een boom
   - Een keer dat je picknickte onder de bomen
   - Bomen die je in andere landen zag, wat deed je daar

   Bespreek vooral niet al deze onderwerpen, maar kijk waar de kinderen warm van worden. Laat kinderen in detail vertellen hoe iets ging. Als je

denkt dat (bijna) elk kind wel iets weet kan het gesprek ophouden en kan er getekend worden.

4. Lijstje tekenen: ieder kind krijgt een blad met 4 hokjes. Zie de volgende bladzijde. Deze A4 kun je kopiëren en in tweeën snijden voor je ze uitdeelt. Opdracht: Teken in elk hokje een boom, waar jij wel eens was. Mag hier dichtbij zijn, maar ook in een ander land, mag een grote boom zijn, maar ook een kleintje. Maar je moet er wel zelf bij geweest zijn. Om beter te onthouden welke boom je bedoelt, kun je er ook snel iets bijtekenen van wat je daar deed. Bijvoorbeeld het picknickkleed waar je op zat te eten of de bal waar je mee speelde.
5. Tweetalgesprekken: ieder kind kiest uit zijn tekenlijstje één boom. Je kiest die boom, waarvan je nog goed weet wat er gebeurde. Vertel elkaar erover.
6. Tekenen en schrijven. Ieder kind krijgt een blad met een groot tekenkader. Zie het blad op de navolgende bladzijde. Je tekent in de rechthoek wat je verteld hebt in je tweetal. En eronder schrijf je het verhaal.
   Voor groep 3 is er de keuze: schrijven wat je kunt, al is het alleen het woord ‘boom’. Of de leerkracht schrijft het verhaal bij de tekening.
7. Maak als de tekeningen en de verhalen klaar zijn een boekje of hang ze op in een tentoonstelling. Lees ze voor in de klas, leg het boek klaar zodat de kinderen het boek zelf kunnen lezen.

Boek: Ik voel, ik voel wat jij niet ziet

Lotte Stegeman en Mark Janssen

Bovenbouw, groep 6-8

In het boek Ik voel, ik voel wat jij niet ziet staat veel informatie: over jaloerse apen, bange honden, vrolijke varkens en nog veel meer dieren met emoties. Uit het boek kun je veel teksten gebruiken voor taalrondes. Je kunt naar aanleiding van de tekst van een boze leeuw (p.48) een taalronde doen over een keer dat jij boos was en wat je toen deed. Maar voor de deze Kinderboekenweek maken we een les over goed kijken naar dieren.

Een taalronde over goed kijken naar dieren

1. Introductie van het boek. Vertel over het boek in de groep, laat het zien en lees iets voor. Laat het boek dan een tijdje liggen, zodat de kinderen erin kunnen kijken en lezen. Ga pas een paar dagen later door met de stappen hieronder.
2. Lees pagina 20 en 21 voor. Je kunt ook de tekst voor de kinderen kopiëren, zodat ze kunnen meelezen.
3. Maak na het lezen op het bord samen een lijst van manieren waarop je iets te weten kunt komen over dieren en welke emoties ze hebben. Vergeet vooral niet het belangrijkste: goed kijken naar dieren.
4. Geef een eigen voorbeeld van een keer dat je heel goed naar een dier hebt gekeken: Maak het voorbeeld niet spectaculair: je eigen poes of een spin die in paniek raakte toen je zijn web weghaalde is genoeg. Startvraag voor het vertellen in de kring haakt aan op dit voorbeeld: wie heeft er ook wel eens goed gekeken naar een …. Wat deed die precies?
5. Wat kan er allemaal aan de orde komen in de vertelronde:
   - Wie heeft er wel eens een bang dier gezien? Wat deed die precies?
   - En wie wel eens een blij dier? Wat deed die precies?

- Wie keek er wel eens goed naar zijn huisdier(en)?
- En wie naar een dier op straat?
- Wie heeft er wel eens goed gekeken naar een klein dier of een insect?
- Wie heeft er op vakantie wel eens goed naar een dier gekeken?
- En wie in de dierentuin?

Een goede vorm om een vertelronde levendig te houden is een wie-heeft-dat-ook-kring. Kinderen zitten in een kring met ruimte voor zich op te kunnen staan. De leerkracht stelt een van de vragen; de kinderen die dat ook wel eens hebben gezien gaan staan. De leerkracht wijst twee of drie kinderen aan om te vertellen, de rest gaat weer zitten. Na de drie verhalen komt de volgende vraag, waarop weer twee of drie kinderen vertellen. En zo door. Als je het idee hebt dat iedereen wel een verhaal heeft kan de kring stoppen.

6. Een lijstje maken: iedereen schrijft nog zittend in de kring een lijstje van dieren die hij wel eens goed bekeken heeft. Van mier tot giraffe, alle dieren mogen erop. Tien dieren mag, een is genoeg.
7. Tweetalgesprekken: kies uit je lijstje één dier, waarvan je nog heel goed weet wat hij deed, hoe hij bewoog. Vertel dat zo precies mogelijk aan je maatje.
8. Kinderen mogen kiezen: willen ze alleen schrijven of willen ze tekenen met erbij schrijven. Schrijfopdracht: schrijf zo precies mogelijk op wat je hebt gezien, wat deed het dier precies, hoe bewoog het, hoe keek het, hoe stonden zijn oren (als hij die had), hoe zag de omgeving eruit, deed hij daar iets mee? Afsluitende zin: wat dacht jij toen je het zag? Gebruik voor de tekenopdracht het bijgevoegde blad op de volgende bladzijde. Vier kleine hokjes met ruimte om te schrijven eronder. Teken wat je zag in vier elkaar opvolgende momenten, als een stripverhaal en schrijf er kort onder wat je hebt gezien.
9. Maak een boekje van alle tekeningen en teksten of hang ze op in een tentoonstelling. Kinderen kunnen het boekje lezen, elkaars tekeningen bekijken, elkaar voorlezen uit het boek. Ook leuk: elke dag een paar verhalen aan het begin van de dag voorlezen aan de hele groep.
10. Als je verder wilt werken met het goed kijken naar dieren zou je van de lijst op het bord kunnen kijken wat voor manieren er nog meer zijn, die je in de klas kunt doen.

Filmpjes bij het boek:
www.lottestegeman.com/ikvoelikvoelwatjijnietziet

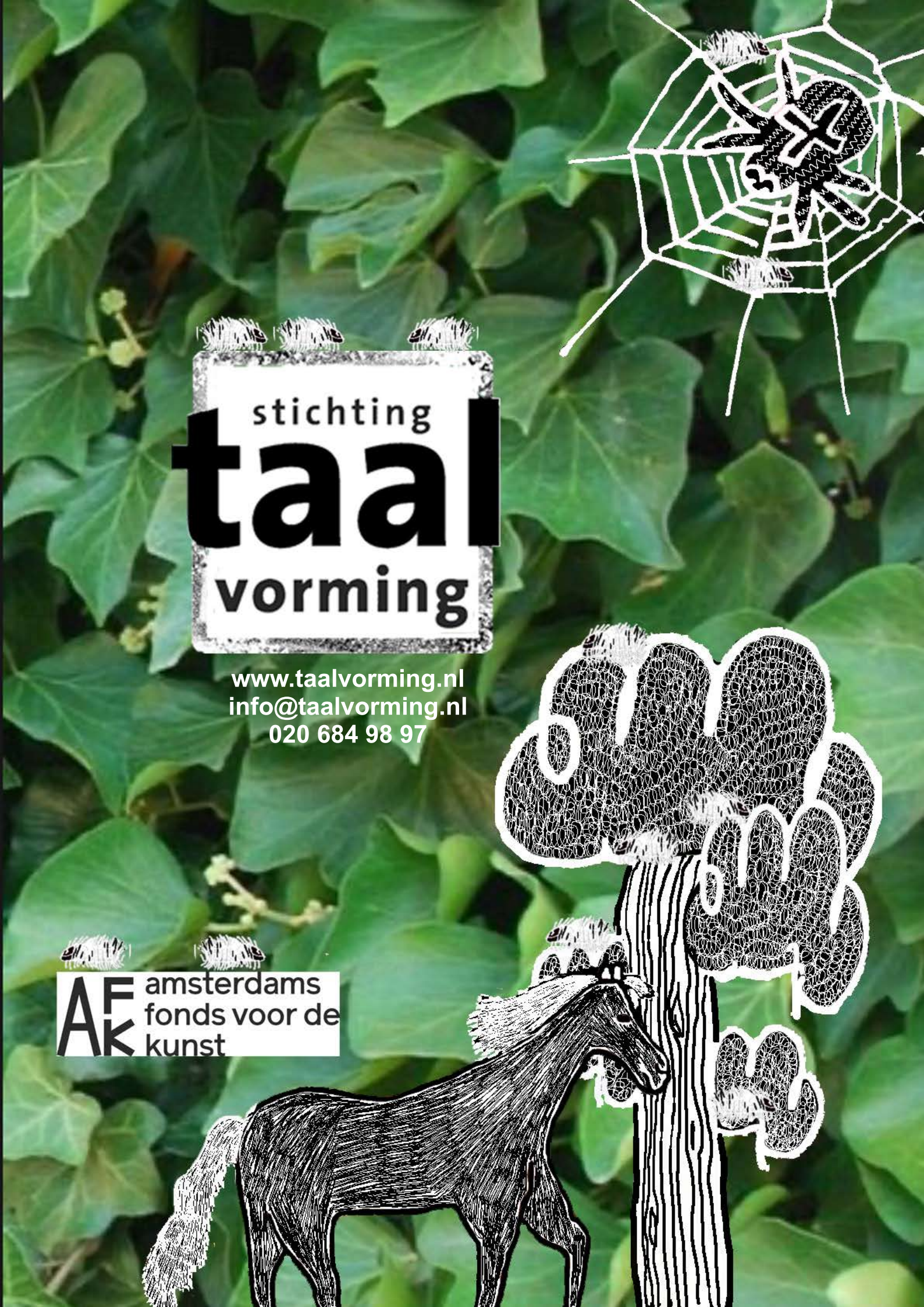
stichting
taal
vorming
www.taalvorming.nl
info@taalvorming.nl
020 684 98 97
AFK
amsterdams
fonds voor de
kunst